

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A Magyar Nemz. Múzeum igazgatójának kitüntetése. Ő cs. és apostoli királyi felsége Budapesten, f. évi október hó 10-én kelt legmagasabb elhatározásával *Szalay Imre* miniszteri tanácsos és a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatójának az ezredéves országos kiállítás történelmi főcsoportja szervezése körül szerzett kiváló érdemei méltánylásául a Lipót-rend lovagkeresztjét díjmentesen adományozta.

Czimadományozás. Ő cs. és apostoli királyi felsége Budapesten, f. évi november hó 26-án kelt legmagasabb elhatározásával *Szülágyi Sándor*, a budapesti tudomány-egyetemi könyvtár igazgatójának, a hazai történetírás terén kifejtett kiváló működése elismeréséül a miniszteri tanácsosi czimet díjmentesen adományozta.

Az ezredéves kiállítás történelmi főcsoportjának kitüntetései közül, melyeket az e célra szervezett külön nemzetközi jury ítelt meg az azokra érdemes kiállítóknak és közreműködőknek, minket első sorban azok a kitüntetések érdekelnek, a melyek megítélésénél a bibliografia, a könyv- és levéltári munkásság terén szerzett érdemek voltak irányadók. A legelső kitüntetést, a milleniumi nagy érmet kapta meg három kiváló bibliografusunk: *Apponyi Sándor* gróf, *Agoston József* és *Ráth György*, az első a kiállítás körül szerzett kiváló érdemei különös felemlítésével; továbbá az intézetek közül a bécsi cs. és kir. állami levéltár, a cs. és kir. műszaki és a hadi levéltárak, az udvari könyvtár, a gyulafejevári *Batthyány-könyvtár*, a karlsruhei nagyhercegi levéltár, Kassa város közönsége, a kolozsvári *Erdélyi Múzeum*, a pécsi püspöki könyvtár, a *pozsonyi ág. h. ev. liceum* és a *sárospataki ev. ref. főiskola*. Kiállítási érmet kaptak beküldött könyveikért és okleveleikért: *Bécs* város levéltára, a *bécsi Rossi-könyvtár*, a *budapesti szent-ferenczrendiek*, a *kegyes-rendiek* és a *központi papnevelő-intézet* könyvtárai, a *csik-somlyói szt-ferenczrendiek* könyvtára, az *egri főegyház-megye* könyvtára, *Ehrenfeld Adolf* dr. (Bécs), *Emich Gusztáv*, az *eperjesi ág. h. ev. liceum* könyvtára, *Erkel Sándor* és *Lajos*, *Ernszt Lajos*, a *gyöngyösi szt-ferenczrendiek* könyvtára, a *győri püspöki papnevelő int.* könyvtára, a *hamburgi városi könyvtár*, a *heiligenkreutz-i ciszterci apátság* könyvtára, *Hentaller Lajos*, a *jenai egyetemi könyvtár*, a *kalocsai főszékesegyház* könyvtára, *Kisfaludy A. Béla* egyetemi

tanár, a *kolozsvári ev. ref. kollégium* könyvtára, a *kolozsvári unitárius egyház és főiskola*, *Körmöczbánya sz. kir. és főbányaváros közönsége*, a *lipcsei egyetemi könyvtár*, a *mármharosszigeti ág. h. ev. Uceum* könyvtára, a *nagy-enyedi Bethlen-főiskola* könyvtára, *Nagy-Szombat sz. kir. város közönsége*, a *német-ujvári szt.-ferencziek* társháza, a *Nemzeti Kaszinó*, a *nemzeti zenede*, a *nyitrai egyházmegye* könyvtára, a *parmai kir. könyvtár*, a *podolini kegyes tanítórend* társháza, a *római Vittorio-Emmanuele-könyvtár*, a *sanct-floriani ágostonrendiek* könyvtára, *Sopron sz. kir. város közönsége*, a *szegedi »Üdvözítőről«* nevezett *szt.-ferencziek* könyvtára, *Széll Farkas* (Debreczen), a *szombathelyi r. k. papnevelő-intézet* könyvtára, *Thaly Kálmán*, a *varsói Zamoyszki-könyvtár* és a *weimari nagyhercegi könyvtár*. Elismerő oklevéllel lettek kitüntetve: *Bajnóczy Sándor*, *Ballagi Aladár dr.*, a *bolognai egyetemi könyvtár*, az *egri székesegyház* könyvtára, az *esztergomi főegyházmegye* könyvtára, az *esztergomi főkáptalan* levéltára, az *esztergomi hercegprímási levéltár*, *Fiume sz. kir. város* levéltára, a *flórenczi Bibliotheca Nazionale*, a *gyergyószentmiklósi örmény kath. egyház*, *Győrmege* közönsége, *Gyula-Fejérvár sz. kir. város* levéltára, *Hindy Árpád* (Kolozsvar), a *kölni történelmi levéltár*, *Kolozsmege* közönsége, a *körmöczbányai városi múzeum*, a *mikházai szt.-ferenczrendiek* könyvtára, a *miskolci ev. ref. főgimnázium* könyvtára, *Pest-Pilis-Solt-Kiskún-megye* közönsége, a *pozsonyi káptalan*, *Pozsony vármegye* közönsége, *Trzezdziecki Konstantin gróf* (Varsó), *Ráczkeve község* levéltára, *Sárosmege* közönsége, *Schönherr Gyula dr.*, *Szabadka sz. kir. város* levéltára, a *szatmári püspöki könyvtár*, a *szegedi Somogyi-könyvtár*, a *szeptérvári csász. könyvtár*, *Szilágyi István* (Marmaros-Sziget), *Szilágyi Sándor*, *Id. Szinnyi József*, a *Teleki nemzetség* marosvásárhelyi közös levéltára és *Varju Elemér* (Budapest). A közreműködői éremre a következő könyv- és levéltári szakférfiak tették magukat érdemessé: *Csánki Dezső dr.* orsz. levéltárnok, csoport-előadó; *Dedek Crescens Lajos k. magyar tud. egyetemi* könyvtartiszt, csoport-előadó; *Győry Árpád dr.* udvari levéltári fogalmazó (Bécs); *Károlyi Árpád dr.*, a bécsi állami levéltár aligazgatója; *Kudora Károly*, k. m. tud. egyetemi könyvtári őr, csoport-előadó; *Pauler Gyula dr.* min. tanácsos, orsz. főlevéltárnok; *Szilágyi Sándor*, a kir. m. tud. egyetemi könyvtár igazgatója és *Tagányi Károly*, orsz. levéltárnok, csoport-előadó. A kitüntetéseknek *Széchenyi Béla* gróf mint a jury elnöke, *Gaston Le Breton* és *Alexander Schnütgen* alelnökök által aláírt jegyzéke a kiállítás Közleményei f. évi november 15-iki számában jelent meg.

A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának tisztviselői 1803-tól 1896-ig. A milleniumi év alkalmából nem érdektelen közzétenni azon egyének névsorát, kik a Magyar Nemzeti Múzeum alapításától maig, mint kinevezett tisztviselők, a múzeumi könyvtár szolgálatában állottak. E közlés kiegészíti a könyvtár történetének

rövid vázlatát, mely e folyóirat f. évi II. füzetében jelent meg. A névsor, melynek összeállításánál a sorrend megállapításában a belépés napja szolgált irányadóul, a következő: 1. *Müller Jakab Ferdinánd*, 1803 február 6. könyvtári őr, 1812 márczius 1. igazgató, † 1823 november 22. 2. *Petrovics Ignác*, 1803 február 6. könyvtári segédőr (írnok), 1805 betegsége miatt megvált az intézettől. 3. *Gruber Károly*, 1805 könyvtári írnok, 1806 augusztus végén lemondott. 4. *Strázsay József*, 1806 november 2. könyvtári írnok, 1812 márczius 27. lemondott. 5. *Haliczky Antal*, 1808 november 25. könyvtári írnok, 1814 november 25. régiségtári őr, 1823 november 23. igazgató-helyettes, † 1837 június 27. 6. *Kutschersfeld (Kutschera) János*, 1810 április 3. könyvtári írnok, 1812 természetttári segédőr, † 1814 február 28. 7. *Horvát István*, 1812 ideigl., 1815 december 7. végleges könyvtárőr, 1837 május 12-től 1843 ápril 7-ig igazgató-helyettes, † 1846 június 6. 8. *Kovachich József Miklós*, 1816 június 27. könyvtári segédőr, 1821 szeptember 11. lemondott; mint nyug. országos levéltárnok, † 1878 november 27. 9. *Paur Iván*, 1855 szeptember 24. régiség- és könyvtári írnok, 1858 szeptember 20. lemondott; mint a Széchenyi grófi család levéltárnoka, † 1888 december 17. 10. *Barna Ferdinánd*, 1860 május 12. könyvtári segédőr, 1870 június 14. tiszt. őr, 1889 márczius 22. nyugalm., † 1895 július 21. 11. *Péterffy Kálmán*, 1865 november 19. könyvtári írnok, 1867 december 25. vallás- és közokt. miniszteri számtisztte neveztetett ki. 12. *Supala Ferencz*, 1866 márczius 15. könyvtári segédőr, † 1875 márczius 26. 13. *Maár Péter Pál*, 1868 február 29. könyvtári írnok, 1868 december 15. elmozdítottatott. 14. *Fábry Nándor*, 1869 január 9. könyvtári írnok, állása elfoglalása előtt 1869 január 26. lemondott. 15. *Décsy István*, 1869 márczius 1. könyvtári írnok, † 1871 augusztus 26. 16. *Eötvös Lajos*, 1871 szeptember 22. könyvtári segéd, † 1872 márczius 6. 17. *Tipray Tivadár*, 1871 november 20. könyvtári segéd, 1875 május 6. segédőr, † 1880 december 11. 18. *Major Lajos*, 1872 május 16. könyvtári segéd, 1882 május 18. segédőr. 19. *Fraknoi Vilmos*, 1875 ápril 2. könyvtári őr, 1879 május 23. a Magyar Tud. Akadémia főtítkárává választatván meg, lemondott; jelenleg arbei vál. püspök, apostoli protonotárius és nagyvárad kanonok. 20. *Csontos János*, 1875 május 6. könyvtári segéd, 1881 február 1. segédőr, 1893 szeptember 8. tollnoki minőségben a pestvidéki tanker. főigazgatóságához helyeztetett át. 21. *Bubics Zsigmond*, 1876 december 23. a rézmetszetek és rajzok tiszteletbeli főőre, 1879. nagyvárad kanonokká, 1887 május 30. kassai püspökké neveztetett ki. 22. *Majláth Béla*, 1879 október 1. könyvtári őr, 1893 január 26. rendelkezési állapotba helyeztetett, 1894 szeptember 22. ideigl. nyugalm. 23. *Szinnyei József dr.*, 1881 február 4. könyvtári segéd, 1882 május 18. segédőr, 1886 augusztus 5. kolozsvári ny. r. egyetemi tanárrá neveztetett ki; jelenleg budapesti ny. r. egyetemi tanár.

24. *Fejérvataky László* dr., 1882 ápril 12. könyvtári segédőr (levéltárnok), 1893 június 17. ór, 1893 december 24. igazgató-őr, 1895 június 29. ny. r. egyetemi tanárrá nevezetvé ki, 1895 augusztus 19. kelt legfelsőbb elhatározással megbízott az igazgató-óri teendőik végzésével. 25. *Horváth Ignác*, 1882 május 27. könyvtári őr, 1886 október 11. segédőr. 26. *Markovics Sándor*, 1887 január 5. könyvtári gyakornok, 1887 szeptember 24. győri főgimn. tanárrá nevezetett ki. 27. *Váczy János* dr., 1887 november 8. könyvtári gyakornok, 1889 május 2. segédőr, 1893 július 12. budapesti főgimn. tanárrá nevezetett ki. 28. *Kereszty István*, 1888 márczius 7. könyvtári gyakornok, 1893 márczius 31. segéd, 1894 július 13. segédőr. 29. Id. *Szinnyei József*, 1888 november 9. könyvtári ór. 30. *Erdélyi Pál* dr., 1889 május 2. könyvtári gyakornok, 1893 márczius 31. segéd, 1894 szeptember 10. segédőr. 31. *Schönherr Gyula* dr., 1889 június 30. könyvtári gyakornok, 1893 31. segéd, 1894 márczius 31. segédőr (levéltárnok). 32. *Sebestyén Gyula* dr., 1893 február 10. könyvtári gyakornok, 1893 márczius 31. segéd. 33. *Kollányi Ferencz*, 1893 augusztus 19. könyvtári ór. 34. *Csuday Jenő* dr., 1893 augusztus 29. könyvtári segédőr, 1894 július 2. budapesti főreáliskolai tanárrá nevezetett ki. 35. *Áldásy Antal* dr., 1894 ápril 17. könyvtári segéd. 36. *Szamota István*, 1894 szeptember 10. könyvtári segéd, † 1895 november 21. 37. *Esztegár László* dr., 1896 február 20. könyvtári segéd. 38. *Melich János* dr., 1896 június 27. könyvtári segéd. 39. *Bartha József* dr., 1896 augusztus 13. könyvtári segéd.

Sch. Gy.

Válasz az akadémiai könyvtár kiállításáról irt ismertetésre.

Igen tisztelt szerkesztő ur!

A »Magyar Könyvszemle« utolsó számában foglalt, az akadémia könyvtárában a nyári hónapokban rendezett kis kiállításról szóló cikkekre a következőket kívánnám megjegyezni: A Magyar Tud. Akadémia — kiindulva azon feltevésből, hogy az országos kiállítás alkalmából az akadémia helyiségeit, s ekként könyvtárát is számosan meg fogják látogatni — április 27-iki összes ülésében elhatározta, hogy a könyvtári szünidő tartama alatt az oly tárgyak, melyek a nagy közönségre nézve is érdekel birnak, rendes körülmények között azonban zár alatt tartva, csak külön kívánságra bemutatathatók, vagy, melyek a könyv- és kéziratár helyiségeiben elszórva nehezen megtekinthetők, a nevezett időre üvegszekrényekben az olvasó teremben közszemlére ki legyenek téve. Ilyen tárgyak a magyar nyelvemlékeken kívül p. o. az Instrumentum Confoederationis in Campo Szecheniensi, gr. Széchenyi István naplói és jegyzőkönyvei, Páriz Pápai emlékkönyve és számos más tárgy. Tisztán dekoratív rendeltetésűek voltak a gr. Waldstein híres aquarell gyűjteményéből egyik kiváló művészünktől kiválasztott 13 darab Alt Rudolf mester-műveiből, néhány régi fametszet s egyéb tárgy. Komolyabb biblio-

grafiai és irodalomtörténeti czéloknek szolgáló kiállítás rendezése ezuttal tervbe véve nem volt. Kétséget nem szenved, hogy nagyon hasznos volna, ha alkalmas helyiséggel rendelkezvén nemcsak az akadémiai könyvtár, hanem hazánk egyéb nagy könyvtárai is, miként ezt másutt látjuk, bibliografiai és irodalomtörténeti szempontból csoportosított állandó kiállításokat rendeznének.

Budapesten, 1896 november hóban.

Heller Ágost

a M. Tud. Akadémia főkönyvtárnoka.

A nyomtatott katalogus-czédulákról hosszabb cikk olvasható a »Börsenblatt für den Deutschen Buchhandel« októberben megjelent 252-ik számában *Junker* Károly tollából, kinek a brüsszeli kongresszuson előterjesztett idevágó indítványáról az egyetemes repertóriumról irt ismertetésünkben már megemlékeztünk. Ebben az újabb dolgozatában a nyomtatott katalogus-czédulák histórikumának előadásával akar nyomatékot kölcsönözni annak a mozgalomnak, mely újban az ő nevével kapcsolatban minden eddigénél nagyobb arányokat kezd ölteni. Dr. Karpf Alajos, a csász. és kir. családi hitbizományi könyvtár vezetője, már a 70-es években gondosan összegyűjtötte a könyveknek kötés alkalmával félredobott czímlapjait, hogy azokból katalogus-czédulákat csinálhasson. Ő különben egyike volt az elsőeknek, kik a nemzetközi bibliografiai szövetkezés eszméjével foglalkoztak. További lépés Burchard Gusztáv 1880-iki indítványa, mely azé foglalja magában, hogy minden újonnan megjelenő könyv mellé egy katalogus-czédula csatoltassék, a könyvtári példányokhoz pedig öt ilyen, melyek a különböző könyvtári czélokra fölhasználhatók legyenek. Hartwig 1884-ben megindított Centralblatt-ja is magáévá tette a nyomtatott katalogus-czédulák ügyét, midőn azt indítványozta, hogy a Párisban megjelenő »Catalogue des dissertations et écrits académiques . . . regus par la Bibliothèque Nationale« katalogus-czédulákká való szétvágásra alkalmas módon rendeztessék be. Ezt az indítványt meg is valósították, sőt azóta Németországban is jöttek létre olyan bibliografiai kiadványok, melyek katalogus-czédulák gyanánt is fölhasználhatók. Természetesen ennek a praktikus találmánynak is Amerika a legalkalmasabb melegágya. Külön intézetek foglalkoznak a megjelenő irodalmi művek katalogus-czéduláinak elkészítésével. Miért vesződjék ezer könyvtár egy és ugyanazon könyv czímének leírásával, mikor elég azt egyszer pontosan leírni, — ez a Melvil Dewey meggyőződése, melyhez honfitársai nagy lelkesedéssel csatlakoztak. Azonban a könyvek pontos katalogus-czéduláit elkészíttetni első sorban a kiadóknak volna érdekökben s Battezzati milani könyvkereskedő már 1871-ben föl is vetette az eszmét, hogy a kiadók könyveikről czédulát csináltassanak a könyvkereskedők részére. A brüsszeli kongresszuson a nyomtatott czédulákra nézve is megállapodtak s épen *Junker* volt, a ki az emberi szellem haladásának e röpke hírvivői ügyében igen figyelemreméltó buzgalmat fejtett ki.

E—r.

A köteles példányok történetéhez. *Fülöp Sándor* a »Magyar Könyvszemle« 1896. évi 3-ik füzetében a 247-ik lapon Magyarországon a köteles példányok beküldésére vonatkozó, első hivatalos intézkedésül az 1804 február 28-án 4333. sz. a. kelt helytartótanácsi rendeletet tünteti fel. E határidő megállapításában egy kis tévedés forog fenn; ennek helyreigazítására szolgálnak a következő adatok. A m. udvari kancellária és helytartótanács a budapesti egyetemi könyvtár részére a Magyarországon és kapcsolt részeiben megjelent minden nyomtatványból egy-egy ingyen (hivatalos) példánynak beküldését több ízben elrendelte, és pedig: *a)* 1780 augusztus 10-én a kir. helytartótanács 5022. sz. a.; *b)* 1792 márczius 2. a kir. helytartótanács, 4119. sz. a. és május 11-én 9716 sz. a.; *c)* 1792 december 24-én az udvari kancellária, 15097. sz. a.; *d)* 1793 január 11-én a kir. helytartótanács, 600. sz. a.; *e)* 1804 február 28-án a kir. helytartótanács, 4333. sz. a.; *f)* 1807 június 23-án a kir. helytartótanács, 12710. sz. a.; *g)* 1812 márczius 17-én a kir. helytartótanács, 4057. sz. a. a nyomdászt kötelezi a kinyomott mű négy példányának a helytartótanácsához beszolgáltatására; ezek egyike az egyetemi könyvtaré, egyik pedig a Széchenyi orsz. könyvtárnak jut, a más két példány arra szolgált, hogy legfelsőbb helyen bemutattassék. Végül 1853 január 5-én az osztrák kormány elrendeli, hogy a pesti egyetemi könyvtárnak az 1848: XVIII. t.-cz. előtt megillető ingyen példányok újból beszolgáltassanak.

— é — r.

Bastard a könyvpiaczon. *Hiersemann K. W.* lipesei antiquár útján a bibliografiai művek legnagyobbika kerül könyvpiacra, még pedig oly példányban, mely a szó szoros értelmében unikumnak tekintendő. *Bastard* Ágost gróf »Peintures et ornements de manuscrits« című munkájáról van szó, mely a középkori miniatűr-művészet és palaeografia terén egyedül álló munka. Annak idején a francia kormány hatvan példányban nyomatta ki a munkát, mely husz füzetben jelent meg, példányonként 36,000 franknyi aláírási árban. Teljes példányok rendkívül ritkák, ilyeneket a többek között a párisi nemzeti, a berlini királyi könyvtár és a berlini rézmetszettek gyűjteménye mutathat fel. A munkának egy része és az előkészített anyag tűzvésznek esett áldozatul, mely alkalommal oly hasonmások is elégték, melyek még nem jelentek meg. Nem kevesebb, mint 87 tábla nem látott napvilágot, s ezek csak egy példányban. *Bastard* grófnak birtokában voltak. Ezen példány az, melyet *Hiersemann* most 12,000 márkáért eladásra kínál. Joggal mondható unikumnak e példány, mert ily teljességgel épen csak ez egy maradt meg. Korlátolt anyagi viszonyaink között, sajnos, gondolnunk sem lehet arra, hogy ezen ritka becsü, páratlan példány a magyar nemzeti múzeum birtokába jusson, bárha azzal olyan kincset nyerénk, mit az egész világ megirigyelne tőlünk. Mindenesetre figyelemmel kísérjük, melyik könyvtár lesz oly szerencsés e munkát magának megszerezni.

A. A.